

DECORAȚIE CONFERITĂ EPISCOPULUI BUZĂULUI ÎN 1919

dr. Laurențiu - Ștefan SZEMKOVICS

DECORATION CONFÉRÉE À L'ÉVÊQUE DE BUZAU EN 1919

RÉSUMÉ

Dans l'article *Décoration conférée à l'évêque de Buzau en 1919*, on présente, appelant à la phaleristique, à l'héraldique et à la sigillographie, Grand officier de l'ordre de l'Étoile de Roumanie, ordre établi par le haut décret no. 1108 du 10 mai 1877 et accordé, dans ce cas, à Dionisie Climescu, évêque du diocèse de Buzau, par décret royal no. 1.581 du 16 avril 1919. À la fin sont présentées les reproductions graphiques de la décoration.

Cuvinte cheie: ordin, Steaua României, Mare Ofițer, decorare, episcop, Eparhia Buzăului

Mots-clé: ordre, l'Étoile de Roumanie, Grand Officier, décoration, évêque, Diocèse de Buzau

Prezentăm, apelând la faleristică¹, la heraldică² și ținând cont de recomandările fostului Comitet Internațional de Sigilografie³, Ordinul „Steaua

¹ Faleristica – disciplina auxiliară a istoriei care se ocupă cu studiul decorațiilor (ordine, cruci, medalii și semne onorifice). Are conexiuni și cu alte discipline auxiliare ale istoriei, ca: heraldica, sigilografia, vexilologia și numismatica. În Antichitate, s-au confecționat și conferit, atât sportivilor, la jocurile olimpice, cât și soldaților, pe câmpul de luptă, însemne de onoare și de vitejie – *phalere* (falere) – discuri metalice pe care erau gravate efigiile unor zei. Romanii au dezvoltat această tradiție, falerele acordându-se de la centurioni la generali, pentru fapte de vitejie dovedite pe câmpul de luptă. Falerele se purtau peste zale, legate cu cataramă, una lângă alta. În fața legiunilor romane, aflate în marș, mergeau purtătorii de însemne – phalerii, ținând în mâini SIGNUM – o hampă pe care erau aplicate mai multe falere, reprezentând fiecare o bătălie câștigată. Personalitățile militare sau civile, pentru fapte deosebite, primeau o cunună din frunze de laur sau de stejar. Primirea distincțiilor era dublată de recompense substanțiale în bani și bunuri; Dorel Bahrin, *Sistemul decorațiilor militare – 2000. Sistemul național de decorații*, București, Editura Economică, 2005, p. 11 - 12.

² Heraldica este disciplina auxiliară a istoriei care studiază stemele, blazoanele etc.; Florin Marcu, *Marele dicționar de neologisme*, București, Editura Saeculum I. O., 2000, p. 422.

României”, civil, în grad de Mare Ofițer (fig. 1 - 3)⁴, cu care a fost recompensat, în 1919, Dionisie Climescu⁵, episcop al Eparhiei Buzăului. În acest sens, redăm, mai jos, descrierea și reproducerea decorației.

Pentru a recompensa serviciile militare și civile aduse statului român, Carol I a instituit, prin Înaltul Decret nr. 1108 din 10 mai 1877, Ordinul „Steaua României” care s-a conferit atât în Războiul de Independență (1877 - 1878), cât și în perioada Primului Război Mondial.

Ordinul „Steaua României” se prezintă sub forma unei cruci⁶ recruciata⁷ de metal, smălțuită albastru închis, având pe avers, în centru, un medalion rotund, smălțuit roșu, încărcat⁸ cu o acvilă⁹, redată în întregime și din față, cu aripile

³ Comitetul Internațional de Sigilografie – organism creat în 1959 prin hotărârea Biroului executiv al Consiliului Internațional al Arhivelor, în vederea rezolvării unor probleme practice privind păstrarea și conservarea sigiliilor și a stimulării cercetărilor în acest domeniu. Comitetul a contribuit la dezvoltarea teoriei și practicii sfragistice, preocupându-se de uniformizarea terminologiei de specialitate, stabilirea elementelor necesare pentru descrierea sigiliilor, reunirea eforturilor specialiștilor în vederea creșterii longevității izvoarelor sigilare, elaborarea de studii menite să scoată în evidență importanța sigiliilor create în diferite țări; *Dicționar al științelor speciale ale istoriei. Arhivistică, cronologie, diplomatică, genealogie, heraldică, paleografie, sigilografie*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1982, p. 77.

⁴ Imaginile Ordinului „Steaua României”, civil, în grad de Mare Ofițer (decorația și placa) au fost preluate de pe site-ul: <http://www.ordersandmedals.ro/ordine-romanesti/regat-kingdom>, accesat la data de 14.10.2019.

⁵ Decret nr. 1.581/16 aprilie 1919, publicat în *Monitorul Oficial* nr. 9 din 27 aprilie st. n. / 14 aprilie st. v. 1919, p. 425.

⁶ Crucea = simbolizează axa lumii și punctul de intersecție dintre figurile geometrice fundamentale reprezentate de cerc (cerul) și pătrat (pământul). Are și un simbolism spațial, deoarece brațele corespund celor patru puncte cardinale. Provine din cuvântul latinesc cruce(m), „caznă”; Matilde Battistini, *Simboluri și alegorii*, în *Monitorul Oficial*, 2008, p. 144.

⁷ Cruce recruciata = cruce ale cărei brațe au extremitățile în formă de cruce; Silviu Andrieș - Tabac, *Tipologia crucii heraldice*, în *Analecta Catholica*, IV, 2008, Chișinău, 2010, p. 111.

⁸ Încărcat = termen care indică faptul că într-o piesă heraldică s-au plasat una sau mai multe mobile; *Dicționar al științelor speciale*, p. 146.

⁹ Acvila = pasăre de pradă din clasa șoimilor, cu ciocul lung și recurbat, picioare robuste, unghii ascuțite, vedere pătrunzătoare și anvergură foarte întinsă; acvila este reprezentată cu ciocul deschis și aripile deschise (Cte Alph. O’Kelly de Galway, *Dictionnaire archéologique et explicatif de la science du blason*, tome I, Bergerac, Imprimerie générale du Sud - Ouest, 1901, p. 6); este simbolul regalității, al măreției, al generozității și al recunoștinței; G. de L. T***, *Dictionnaire héraldique, contenant tout ce qui a rapport à la science du blason, avec l’explication des termes; leurs étymologies, & les exemples nécessaires pour leur intelligence, suivi des Ordres de Chevaleries dans le Royaume et de l’Ordre de Malthe*, Paris, Lacombe, MDCCLXXIV, p. 11.

deschise și cu zborul¹⁰ în jos, stând cu picioarele pe un fulger¹¹, cu capul întors spre aripa dreaptă, ținând în cioc o cruce, poziționată în bandă¹², totul de aur. Medalionul este înconjurat de o bordură¹³ emailată albastru, în care este scrisă, cu litere aurii, deviza¹⁴: *** **IN FIDE SALUS** (SALVAREA ÎN CREDINȚĂ). Bordura albastră este înconjurată de o ghirlandă de ramuri de stejar¹⁵ verde, prinsă, în dreptul brațelor crucii, cu panglici aurii dispuse în săritoare¹⁶. Pe revers, pe centru, într-un medalion rotund, puțin mai mare decât cel de pe avers, smălțuit, de asemenea, roșu, cifra domnitorului Carol I (doi C adosați și intercalați în care este înscrisă cifra romană *I*)¹⁷ încoronată de o coroană închisă¹⁸, terminată cu glob crucifer¹⁹, totul aurit. Între brațele crucii sunt raze convergente. Crucea este surmontată²⁰ de o coroană închisă, terminată cu glob crucifer.

¹⁰ Zbor = figură heraldică naturală reprezentată ca două aripi de pasăre (când acestea sunt de îngeri sau grifoni, pot fi denumite și cu termenul de *aripi*). Când se utilizează o singură aripă, se blazonează cu termenul de *semizbor*; *Dicționar al științelor speciale*, p. 238.

¹¹ Fulgerul = simbolizează suveranitatea.

¹² Banda = piesa onorabilă a scutului realizată prin trasarea a două diagonale din colțul drept superior spre colțul stâng inferior, formând o fâșie ce este reprezentată în alt smălț decât câmpul. Conform cerințelor artei heraldice, banda trebuie să ocupe circa $\frac{1}{3}$ din lățimea scutului; *Dicționar al științelor speciale*, p. 52.

¹³ Bordura = piesă care înconjoară scutul, așa cum indică și numele său. Este simbolul protecției, al bunăvoinței și al recompensei; Cte Alph. O'Kelly de Galway, *op. cit.*, p. 95.

¹⁴ Deviza = inscripție conținând o maximă morală, o exclamație, o formulă de credință, un angajament; *Dicționar al științelor speciale*, p. 100.

¹⁵ Stejarul = este emblema forței și a puterii. În Antichitate se onora acest arbore și se făceau coroane din ramurile sale care se puneau pe capul celor care ar fi salvat viața cetățenilor. De asemenea, se decernau coroane din frunze de stejar războinicilor pentru a le recompensa faptele de vitejie. În acest ultim caz, stejarul este emblema victoriei. În *Limbalul florilor* actual, stejarul semnifică ospitalitatea; Cte Alph. O'Kelly de Galway, *op. cit.*, p. 124 - 125.

¹⁶ Săritoarea (crucea în curmeziș) = piesa onorabilă a scutului care se realizează prin suprapunerea benzii cu bara; *Dicționar al științelor speciale*, p. 186.

¹⁷ C. Flondor, Const. Moșil, *Decoratiunile românești*, în *Enciclopedia României*, vol. 1, 1938, p. 87.

¹⁸ Coroană închisă = coroana formată dintr-un cerc frontal de care se prind mai multe arcuri ce se unesc în partea superioară; de obicei, este dotată cu pietre prețioase și terminată printr-un glob crucifer; *Dicționar al științelor speciale*, p. 90.

¹⁹ Glob crucifer = sferă suprapusă de o cruce care se găsește în vârful coroanelor închise, în mâna unor personaje sau deasupra unor scuturi; este însemn al puterii suverane, atribut al suveranității. În heraldica românească globul crucifer este întâlnit în stemele Țării Românești, în armele Moldovei și armeriile statului român. Sfera simbolizează pământul, iar crucea de pe sferă simbolizează dominația creștină asupra lumii; *Dicționar al științelor speciale*, p. 127; Paola Rapelli, *Simboluri ale puterii și mari dinastii*, Monitorul Oficial, 2009, p. 40 - 41.

²⁰ Surmontat = se spune de pal, fascie, chevron și, în general, orice altă piesă care nefiind în poziția sa ordinară este însoțit în șef de o altă figură; W. Maigne, *Abrégé méthodique de la science des armoiries suivi d'un glossaire des attributs héraldiques, d'un traité élémentaire*

Însemnele Ordinului sunt de aur pentru Comandorii care purtau, de asemenea, Crucea, cu un diametru de 60 mm, atârnată de panglica moarăță roșie, lată de 45 mm și de o lungime egală cu circumferința gâtului, cu câte două dungi albastre închis pe fiecare margine, dungile interioare late, fiecare, de 3 mm și cele exterioare de 2 mm.

Marii Ofițeri purtau, deosebit de Crucea ca cea de Comandor, o placă sau o stea cu opt raze îndoite, diamantate, peste tot de argint, cu un diametru de 90 mm. Pe placă, la mijloc, era reprodusă în relief întocmai Crucea ca cea de Comandor, însă cu un diametru de 50 mm, cu acvila la centru înconjurată cu deviza: **IN FIDE SALUS**. Crucea, ca aceea de Comandor, formează, împreună cu placa, gradul de Mare Ofițer²¹.

des ordres des chevalerie et de notions sur les classes nobles, les anoblissements, l'origine des noms de famille, les preuves de noblesse, les titres, les usurpations et la legislation nobiliaires, Paris, Garnier frères, Libraires - Éditeurs, 1860, p. 265.

²¹ *Status des Ordres royaux de Roumanie*, Bucarest, Imprimerie de l'État, 1888, p. 5 - 18; *Anuarul Ordinilor române pe anul 1889 împreună cu statutele lor organice*, București, Imprimeria Statului, 1890, p. III - IX; P. V. Năsturel, *Medaliile și decorațiunile române. Descrierea și portul lor de către civili, militari, clerici, magistrați și doamne*, București, Tipo-Litografia Societății „Tiparul”, 1901, p. 11 - 14; Constantin I. Istrati, *Primele însemne de distincțiuni și decorațiuni române*, București, Librăriile Socec & Comp. și C. Sfetea; Viena, Gerold & Comp.; Berlin, R. Friedlaender & Sohn; Lipsca, O. Harrassowitz, 1913; extras din *Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Științifice*, Seria II, tom. XXXVI, no. 2, p. 13 - 15; N. T. Ionescu, *Decorațiunile române - ordine, cruci și medalii*, București, Editura și Institutul de Arte Grafice C. Speter, 1915, pl. II; *Ordine, cruci și medalii române. Istoric, legi și regulamente*, întocmite de Vintilă Ivănceanu, Petre Ionescu, Petre P. Sterescu și C. Tâmpeanu, București, Imprimeria Statului, 1927, p. 25 - 46; I. G. F. Cricoveanu, *Codul decorațiunilor și al medaliilor conținând legile, regulamentele și decretele relative la crearea decorațiunilor și a medaliilor de la 1860 și până azi*, tomul VI, ediție revăzută și completată, Giurgiu, Tipografia „Ulpiu Stanculescu”, 1928, p. 66 - 90; C. Flondor, Const. Moisil, *op. cit.*, p. 86 - 87; Gr. Constandache, *Medaliile și decorațiunile militare românești*, în *Buletinul Societății Numismatice Române*, anii XXIX - XXXVI, nr. 83 - 90, 1935 - 1942, p. 194; Bernard Fitzsimons, *Heraldry & Regalia of War*, New York, Beekman House, 1973, p. 87; Fl. Marinescu, *Modificări survenite în sistemul de decorații românești în deceniul patru al secolului XX (II)*, în *Studii și materiale de muzeografie și istorie militară*, tom 9, 1976, p. 146 - 147; Maria Dogaru, *Aspirația poporului român spre unitate și independență oglindită în simbol. Album heraldic*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981, p. 129 - 130; Ștefan Catone, Neculae Șerbănescu, Dumitrașcu Bedivan, *România: decorații 1859-1991*, București, Cover, 1992, p. 17; pl. VI, fig. 11; Elena Artimon, *Ordine, medalii și decorații din Primul Război Mondial aflate în colecțiile Muzeului de Istorie din Bacău*, în *Carpica*, XXIV, 1993, Complexul Muzeal „Julian Antonescu” Bacău, p. 167 - 168, 173; *Decorații românești de război 1860 - 1947*, autori: Ion Safta, Rotaru Jipa, Tiberiu Velter, Florinel Marinescu, București, Editura Universitară, 1993, p. 38 - 47; Ion Mamina, *Regalitatea în România: 1866 - 1947: instituția monarhică, Familia regală, domniile, contribuții la dezvoltarea instituțiilor culturale, monumentele de for public: cronologie*, București, Compania, 2004, p. 30; Eugen Calianu, *Decorațiile*

Decorația de mai sus, conferită în 1919, a reprezentat un omagiu adus episcopului Buzăului care, prin faptele sale deosebite, și-a servit țara în Primul Război Mondial.

românești de la Cuza-Vodă la regele Mihai I, București, Editura Eminescu, 2006, p. 16 - 18, fig. 16 - 19, p. 80; *Enciclopedia Armatei României*, coord.: Amiral prof. univ. dr. Gheorghe Marin, București, Editura CTEA, 2009, p. 1030 - 1031; Cristina Pinzariu, *Medalii românești din colecția Complexului Muzeal Bucovina*, în *Suceava. Anuarul Complexului Muzeal Bucovina, XXXIV-XXXV-XXXVI*, 2007 - 2008 - 2009, Suceava, 2009, p. 286 - 287; *Cavaleri ai Ordinului militar de război „Mihai Viteazul”*, autori: Eugen Stănescu, Gavriil Preda, Mircea Cosma, Iulia Stănescu, Sibiu, Editura Salgo, 2012, p. 12 - 13; Toma Rădulescu, *Ordine și decorații românești și străine care au aparținut acad. dr. Constantin Angelescu (1869 - 1948)*, în *Argesis. Studii și comunicări*, Seria Istorie, XXII, Pitești, Editura Ordessos, 2013, p. 351, 358; Tudor Alexandru Martin, Katiușa Pârvan, Cătălina Opaschi, *Onoarea națiunilor (II). Ordine și decorații românești din patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României*, București, Muzeul Național de Istorie a României, 2016, p. 42 - 52; Laurențiu-Ștefan Szemkovics, *Distincții acordate grănicerilor, jandarmilor și polițiștilor în perioada 1916 - 1918*, în *Monitor cultural-educativ*, nr. II/2017, București, Editura Ministerului Afacerilor Interne, p. 13 - 15; idem, *Distincții acordate grănicerilor în perioada 1918 - 1919*, în *Forum ISOP*, publicație editată de Institutul de Studii pentru Ordine Publică, nr. 5, aprilie 2018, p. 6; idem, *Distincții acordate jandarmilor în perioada 1917 - 1919*, București, Editura Ministerului Afacerilor Interne, 2018, p. 5 - 9; idem, *Distincții conferite clerului român în 1918*, în *Analele Aradului*, anul IV, nr. 4, 2018, Supliment: *100 de ani de la Marea Unire*, Colecția „Astra Arădeană - 1863”, Arad, „Vasile Goldiș” University Press, p. 337 - 339, 351; idem, *Distincții conferite jandarmilor români în perioada 1917 - 1919*, în *Oltenia. Studii. Documente. Culegeri*, Seria IV-a, nr. 6, 2018, Craiova, Editura SITECH, 2018, p. 69 - 71; idem, *Distincții onorifice acordate clerului român în 1918*, în *Crisia*, nr. XLVIII, 2018, Oradea, Editura Muzeului Țării Crișurilor, p. 211 - 212, 219; idem, *Distincții onorifice acordate grănicerilor români în 1916*, în *Monitor cultural-educativ*, nr. II/2018, București, Editura Ministerului Afacerilor Interne, 2018, p. 12 - 13 și p. 23, fig. 5 - 6; idem, *Distincții onorifice conferite grănicerilor români în perioada 1916-1917*, București, Editura Ministerului Afacerilor Interne, 2019, p. 16 - 18, 19, 24; idem, *Două distincții acordate unor polițiști în 1919*, în *Monitor cultural-educativ*, nr. I/2018, București, Editura Ministerului Afacerilor Interne, 2018, p. 13 - 14, 17; idem, *Patru decorații conferite unor grăniceri români*, în *Buletin documentar și de informare privind activitatea de prevenire și combatere a corupției*, anul XIII, nr. 1 (24), 2019, Serie Nouă, Editura Ministerului Afacerilor Interne, p. 31 - 33, 43; Laurențiu-Ștefan Szemkovics, Augustin Mureșan, *Distincții onorifice conferite grănicerilor români în perioada 1918-1919 = Honorific distinctions awarded to Romanian frontier guards between 1918 and 1919*, București, Editura Moroșan, 2018, p. 17 - 18 și p. 86, fig. 11 - 14; Constantin Nazarie (preot), *Activitatea preoților de armată în Campania din 1916 - 1918*, București, BASILICA, 2018, p. 13, 216, 218, 219, 223.

Fig. 1 Ordinul „Steaua României” în grad de Comandor (Avers)

Fig. 2 Ordinul „Steaua României” în grad de Comandor (Revers)

Fig. 3 Ordinul „Steaua României” în grad de Mare Ofițer (Placa)